

Metrûkesi ve Nedret (Zaostale Bilješke Umrle Žene ve Nedreta). Kaleme aldığı 100'den fazla makale ve kısa çevirileri de dergilerde çıkmış olup oruç, gayri müslimlerle evlilik, panislâmist fikirler, dinî eğitim özerkliği, takvime ait konular, Hüseyin Kapetan Gradašević'e ait bazı dokümanlar, Karadağ Podgorica bölgesine ait örf ve âdetler, Sırlar'ın ayaklanması vb. konuları ihtiva etmektedir (Fehim Nametak, I, 119-123; Mahmud Traljić, XVI/4 [1944], s. 65-66). Onun Truhelka, Hamdija Kreševljaković gibi araştırmacıların ilmî projeleri için bazı Osmanlı belgelerini Boşnakça'ya çevirdiği de bilinmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Hamdija Kreševljaković, "Merhum Fehim ef. Spaho (1877-1942)", *Narodna Uzdanicca*, Sarajevo 1942, s. 22-25; Ljubinka Rajković, *Turski Pesnici i Pripovedači kod Srba i Hrvata*, Beograd 1968, s. 49-50; Fehim Nametak, "Prevodilački Rad Fehima Spahe", *Anali Gazi Husrevbegove Biblioteke*, Sarajevo 1972, I, 119-123; Ferhat Šeta, *Reis-ul-uleme u Bosni i Hercegovini u Jugoslaviji od 1882. do 1991. Godine*, Sarajevo 1991, s. 41-44; Alija Nametak, "Nekoliko Naučnih Radova Hrvatskih Muslimana iz Bosne", *Hrvatska Revija*, VIII/6, Sarajevo 1935, s. 317-319; a.mlf., "Fehim Spaho. Hrvatski Prijevod Turske Lak. 'Scapinovih Lukavština' od Moliera", *Novi Behar*, XI/24 (1938), s. 311-312; a.mlf., "Veliko Islamsko Slavje u Sarajevu. Svečana Predaja Menšure Nj. Pr. Reis-ul-ulemi", a.e., XI/24 (1938), s. 364-368; Ruža Starchl, "Une Tradition Croate des 'Fourberies de Scapin'", *Annales de l'Institut Français de Zagreb*, IV/13, Zagreb 1940, s. 105-109; Mehmed Handžić, "Merhum Fehim ef. Spaho", *el-Hidaje*, V/6, Sarajevo 1941-42, s. 150-151; Hazim Šabanović, "In Memoriam Fehimu Spahi", *Glasnik Hrvatskih Zemaljskih Muzeja u Sarajevu*, LIV, Sarajevo 1942, s. 536-537; "Merhum Fehim ef. Spaho", *Glasnik VIs*, X/3 (1942), s. 65-69; Husejin Dozo, "Znanstveni-Vjerski Rad Merhum Fehim ef. Spahe", a.e., XI/1-2 (1943), s. 1-11; Hazim Muftić, "Uspomene na Merhum Fehim ef. Spahu", a.e., XI/1-2 (1943), s. 11-16; Muhamed Mujagić, "Merhum Fehim ef. Spaho kao Predsjednik Vrhovnog Šerijatskog Suda", a.e., XI/1-2 (1943), s. 14-17; Ćiro Truhelka, "Znanstveni Rad Fehim ef. Spahe", *Novi Behar*, XVI/4, Sarajevo 1944, s. 51-52; Abdulah Bukvić, "Izbor Fehim ef. Spahe za Reisul-ulemu", a.e., XVI/4 (1944), s. 53-56; Mahmud Traljić, "Tiskani Radovi Rahmetli Fehim ef. Spahe", a.e., XVI/4 (1944), s. 64-66.

FEHİM NAMETAK – MUHAMMED ARUÇI

SPHRANTZES, Georgios

(1401-1477'den sonra)

Bizanslı tarihçi.

Hayatı hakkındaki ilk bilgiler *Chronikon* adlı eserinde yer alır. Buna göre aslen Limni adasından gelip İstanbul'a yerleşen bir ailenin çocuğu olarak 30 Ağustos 1401 ta-

rihinde doğdu (Krumbacher, s. 307). Babası İmparator II. Manuel'in saray hizmetinde yer alan kişilerden biriydi. Bu sebeple iyi bir eğitim aldı. On altı yaşındayken II. Manuel'in hizmetine girdi. Henüz yirmi iki yaşını bitirmeden 1423'te Şubat ayında II. Murad'a gönderilen elçiler arasında Loukas Notaras, Manuel Melahrinos ile birlikte bulundu. Özellikle 1421 yılından itibaren ortak imparator ilân edilen II. Manuel'in oğlu VIII. Ioannes Palaiologos'un annesi Helena ve VIII. Ioannes'in eşi tarafından himaye gördü. II. Manuel'in ölümünden sonra onun oğullarından son Bizans imparatoru XI. Konstantinos Palaiologos'un hizmetine girdi ve kendisiyle birlikte Mora'ya gitti. 5 Mayıs 1428'de Despot Konstantinos adına Glarentza Kalesi'ni Latince kardeşi Theodoros ile giriştiği Mora'daki iç mücadelede elde ettiği Andrusa, Loi, Neokastro gibi yerlerin teslim alınması işiyle de görevlendirdi. 26 Mart 1429'da Mora Despotluğu ordusuyla Patra şehri kuşatmasına katıldı, bu çarpışmalarda efendisini zor durumdaki kurtardıysa da kendisi esir düştü. Fidyeye karşılığı serbest kaldıktan sonra Despot Konstantinos onu Patra meselesi dolayısıyla II. Murad'a elçi olarak yolladı (1429). İstanbul'a uğrayıp II. Murad'ın yanına gitti ve Sadrazam İbrâhim Paşa'yla buluştu. Patra konusunun çözümünde mesafe alınmasını sağladı. Eylül 1429'da Tırhala bölgesini kontrol eden Turahan Bey ile görüştü, Patra meselesini kesin olarak çözüme kavuşturdu. 1430 Mart'ında Mora'daki iç anlaşmazlıkların çözümünde hakem olarak görev aldı. Dönüş yolunda Ayamavra (Lefkas) adası yakınlarında Katalanlar'a esir düştü, yine fidye karşılığı serbest bırakıldı. 1430 Eylülünde Patra'yı ele geçiren Konstantinos tarafından buraya yönetici tayin edildi (Colonna, s. 121). 1432 yılı Ocak ayında Bizans imparatoruna ve Osmanlı sultanına elçi olarak yollandı. 1434'te yine Atina Dukalığı'na, Osmanlı sultanına ve Bizans imparatoruna gönderildi. 1435'te Tiva ve Atina'yı efendisi Konstantinos adına teslim almak üzere görevlendirildiyse de Turahan Bey daha hızlı davranarak bunu gerçekleştirmesine izin vermedi. 1435 yılı Eylül ayında İstanbul'a gitti. 1436'da kardeşleriyle iktidar mücadelesine giren Konstantinos tarafından sultanın desteğini almak üzere elçi sıfatıyla yollandı ve bunu başarak Mora'ya döndü. Ancak Mora'da efendisini kardeşleriyle savaş halinde buldu. İmparator Ioannes'in kiliselerin birleştiril-

mesi ve II. Murad'a karşı Mustafa'nın kulanılması politikalarına şiddetle karşı çıktı ve imparatoru babasının düşüncelerine uymamakla suçladı.

26 Ocak 1438'de imparatorluk sekreteri Aleksios Paleologos Tzamplakonas'ın kızı Eleni'yle evlenen Sphrantzes'in dördü erkek, biri kız beş çocuğu oldu. Bu arada kendisine verilen çeşitli görevleri sürdürdü. 20 Ekim 1441'de bir defa daha elçi olarak Mora'dan Osmanlı sultanına ve Bizans imparatoruna gönderildi. Kasım 1442'de İstanbul'a gelen Despot Konstantinos, Silivri'yi devralarak Mart 1443'te onu buranın idareciliğine tayin etti. Bir yıl sonra Sphrantzes antlaşma gereği Silivri'yi Theodoros'a teslim edip 1444 Haziranında Mora'ya döndü. Ancak hemen elçi olarak Bizans imparatoruna, Osmanlı sultanına ve Macar kralına yollandı. 1447 Ağustosunda Konstantinos'un evlilik işine aracılık yapmak ve buradaki siyasî teşekküllerle ilişki kurmak üzere Trabzon'a ve Gürcistan'a gitti. 31 Ekim 1448'de İmparator VIII. Ioannes'in ölümü üzerine Konstantinos'un tahta çıkması konusunda desteğini sağlamak amacıyla aynı yılın aralık ayında Osmanlı Sultanı II. Murad'a gönderildi. 1449'da Konstantinos son Bizans imparatoru olarak taç giyince onun yanında bulundu. Ekim ayında tekrar Trabzon ve Gürcistan'a gönderildi (Moravcsik, I, 283). Görünüşteki amaç efendisine evlilik için aracılık yapmaktı. Ancak bu bölgede bazı diplomatik girişimlerde bulundu. II. Murad'ın ölümü ve yerine oğlu II. Mehmed'in tahta geçme haberi onu endişelendirdi. İmparatoru II. Murad'ın dul eşi, Sırbistan despotunun kızı Mara ile evlendirerek yeni müttefik bulmayı tasarladı. Fakat gelin adayının red cevabı üzerine bu gerçekleşmedi. 14 Eylül 1451'de İstanbul'a geri döndü. Hemen ertesi günü bölgeyi çok iyi tanıdığı için bugünkü başbakanlık makamıyla eşdeğer bir konumda olan "megas logothetis" (Karagioannopoulos, s. 398) unvanı vaadini alarak Mora'ya elçilikle görevlendirildi. Fakat II. Mehmed'in İstanbul'u almak için Edirne'de hazırlıklara başlaması sebebiyle görev yerine gidemedi ve İstanbul'da kaldı. Nisan 1453'te başlayan İstanbul kuşatması sırasında şehri savunan askerlerin sayım görevini üstlendi. 29 Mayıs'ta esir düştü, ardından fidye karşılığı serbest bırakıldı. 1453 yılının Aralık ayında Mora'da Despot Thomas'ın emrine girdi. Eşi ve hayatta kalan son iki çocuğu esir edildikten sonra sultanın mirâhuruca satılmıştı. Daha sonra çocukları II. Mehmed

tarafından satın alındı. Aralık 1453'te on dört yaşına gelmiş olan ilk oğlu Ioannes sultana suikast girişiminde bulunduğu gerekçesiyle öldürüldü. 1 Eylül 1454'te karısını fidye karşılığında kurtarmak amacıyla Edirne'ye gitti. Bunu başardıktan sonra Şubat 1455'te Patra'ya geri döndü. 1455 Eylülünde padişahın sarayında bulunan on dört yaşındaki kızı Thamar'ın bulaşıcı bir hastalıktan dolayı öldüğünü haber aldı. Bu olaylarla sarsılan Sphrantzes 5 Ekim 1455'te elçi olarak Venedik'e gitti. Bu görevini tamamlayıp Nisan 1456'da Patra'ya döndü. 1460 yılına kadar Mora'da Despot Dimitrios ile Thomas arasındaki iç savaşa ve Mora'nın Osmanlılar tarafından alınmasına şahit oldu. 2 Ağustos 1460'ta Korfu adasına gitti; burada veba salgınının çıkması üzerine adanın iç bölgesindeki Molivotina köyüne yerleşti. 6 Eylül 1461'de Aya Ilios adındaki manastıra kapandı ve eşiyile birlikte burada beş aydan fazla kaldı. Mart 1462'de dostu Dorotheos'un yardımıyla Aya Nikola Manastırı'na taşındı. Ancak 1465 yılının Ekim ayında Dorotheos'un ölmesi üzerine maddî sıkıntılar yüzünden Ankona'ya, Roma'ya ve Venedik'e gitti. Bir süre burada yaşadıkten sonra 5 Eylül 1466'da Korfu'ya döndü. Hayatının son yılları yoksulluk içinde geçti. 1 Ağustos 1468 tarihinde Grigorios ismiyle keşiş oldu. Temmuz 1472'de keşişliğin en yüksek derecesine yükseldi ve bu sırada ağır bir hastalığa yakalandı. Eserinin 1477'de âniden kesilmesinden hareketle bu tarihten sonra fazla yaşamadığı anlaşılmaktadır.

Eseri. Georgios Sphrantzes'e isnat edilen birbirinden hacim ve içerik açısından oldukça farklı iki eser mevcuttur. Hacim olarak daha küçük olan ve ilim âlemi tarafından *Chronicon Minus* adıyla tanınan küçük rûznâmesinde yazar Sphrantzes (Sfrancis) ismini kullanır. Buna karşılık hacimce daha büyük olan ve *Chronicon Maius* başlığı ile tanınan büyük rûznâmede Phrantzes (Francis) adı geçer. Ayrıca her iki eserde kullanılan Sphrantzes'in sıfatıyla da ilgili farklılık söz konusudur. Küçük rûznâmede "imparatorluk muhafızlarının başı" mânâsındaki "protovestiaritis" unvanı bulunurken büyük rûznâmede imparatorun elbiselerinden sorumlu kişi için kullanılan "protovestiaris" kelimesi yer alır. Hem isminin hem de unvanının çok küçük ses farklılıklarıyla iki ayrı eserde mevcudiyeti bu iki eserin aynı kişiye ait olduğu kanaatini doğurmuştur. Ancak daha sonra yapılan çalışmalar sonucu büyük

rûznâmenin 1585'te ölen Monemvasia (Menekeş / Menevşe) Metropoliti Macarios Melissenos tarafından yazıldığı ve burada Sphrantzes'in küçük rûznâmesinin kullanıldığı tesbit edilmiştir (Papadopoulos, IX [1935], s. 177). Ancak bazı araştırmacılar, bir süre büyük rûznâmenin Sphrantzes'in özgün eseri olmadığı görüşünü benimsememişlerdir. F. Dölger ise küçük rûznâmenin Sphrantzes'in kişisel günlüğü olup ilk önce büyük rûznâmenin yazılmasını sağlayacak olan ayrıntılı bilgileri toplayabilmek için *Minus*'u kaleme aldığını ve büyük rûznâmenin kesinlikle Macarios Melissenos tarafından sonraki bilgiler toplanarak ve *Minus* araya sıkıştırılarak oluşturulmuş bir eser olduğunu belirtmiştir. Bu son görüş daha sonra yaygın biçimde kabul görmüş; her iki eseri de tek bir kitapta toplayarak yayımlayan Romen Bizantolog Grecu, büyük rûznâmeye *Pseudo-Phrantzes* (sahte Sphrantzes) adını verip Macarios Melissenos'un ismini yazarak bu ayrımı açık şekilde belirlemiştir (*Georgios Sphrantzes Memori, 1401-1477, in anexa Pseudo-Phrantzes: Macarie Melissenos Cronica 1258-1481*, Bükreş 1966). Böylece küçük ve büyük rûznâmenin iki farklı kişiye ait olduğu ve Monemvasia Metropoliti Macarios Melissenos'un Sphrantzes ile birlikte diğer pek çok kaynağı geniş ölçüde kullanılarak yeni bir eser ortaya koyduğu kanıtlanmıştır. Melissenos'un çalışmasında Sphrantzes'in eseri büyük ölçüde aynı cümlelerle alınmasına rağmen yer yer tahri-fata uğratılmıştır. Riccardo Maisano, orijinal metin ve İtalyanca çevirisiyle birlikte yayımladığı Sphrantzes'in eserinin adında sadece "Cronaca" (kronik) kelimesini kullanmış, böylece isim karmaşasına ve tartışmasına bir çözüm getirmiştir (Giorgio Sfranze, *Cronaca* [ed. R. Maisano], Roma 1990).

Küçük rûznâme Sphrantzes'in otobiyografik nitelikte hatırlatıcı stenograf notlarından oluşmaktadır. Bu notlar yazarın yaşadığı dönemin olaylarına denk düşer ve kronolojik bir sıraya göre dizilmiştir. Yılları göstermek için zaman zaman Bizans hilkat takvimi, yer yer milâdî takvim kullanılmıştır. Bir bakıma eser Sphrantzes'in kişisel günlüğüdür ve tamamen orijinaldir. Kaynak olarak bizzat Sphrantzes kendi gözlemlerini ve yaşadığı olayları günlüğüne aktarmıştır. Ayrıca yazar, idaredeki üst düzey rütbesinden dolayı devletin resmî belgelerini de kullanabilmiştir. XV. yüzyıldaki halk diliyle yazılan eser yazarın doğduğu 1401 yılından Osmanlılar'ın İnebahtı'ya 1477 yılında yaptığı sefere kadarki

olayları kırk sekiz küçük bölüm halinde içine alır. Buna karşılık büyük rûznâme dört cilde ve bölüme ayrılır. I. ciltte 1259'da VIII. Mikhael Paleiologos'un tahta çıkışından 1425'te II. Manuel Palaialogos'un ölümüne kadar geçen olaylar anlatılır. II. cilt 1425-1451 yılları arasındaki olayları kapsar. 1451-1453 yıllarını kapsayan III. cilt büyük rûznâmenin en önemli kısmını oluşturur ve hemen hemen Sphrantzes'in küçük rûznâmesi bu kısımda hiç kullanılmaz. Son bölüm ise 1453-1478 yıllarındaki olayları içine alır. Macarios bu eserini oluştururken Bizanslı tarihçi Georgios Akropolites'i (ö. 1282), Nikitas Choniates'i (ö. 1213), 1204-1359 dönemlerini anlatan Nikephoros Gregoras'ı (ö. 1360), Laonikos Chalccondyles'i (ö. 1490), İstanbul'un fethinin şahidi olan Midilli adasının piskoposu Leonardo'yu (ö. 1459), 1444 yılı Varna Savaşı'nı anlatan rahip Paraspondylos Zotikos'u ve dünyanın yaratılışından milâttan sonra 1577 yılına kadarki olayları anlatan Manuel Malaksos ile Monemvasia Piskoposu Dorotheos'u ve Sphrantzes'in küçük rûznâmesini kaynak olarak kullanmıştır.

Sphrantzes, küçük rûznâmesinde ailesinin esir edilmesine ve çocuklarının öldürülmesine rağmen Türkler hakkında "inançsız" ve "acımasız" kelimelerinin dışında olumsuz bir sıfat kullanmamasına ve özellikle fetih olayını çok kısa nakletmesine rağmen Macarios Melissenos, eserinin en değerli kısmını oluşturan III. cildinde İstanbul'un fethini anlatırken doğruluğu şüpheli pek çok ayrıntıya yer vermiş, Türkler'i son derece olumsuz sıfatlarla tasvir etmiştir. Melissenos, eserini İstanbul'un fethinden yaklaşık 125 yıl sonra yazdığı için verdiği bilgilerin doğruluğunu ve özgünlüğünü gösterebilmek amacıyla İstanbul'un fethine şahit olan Sphrantzes'in adını özellikle kullanmış olmalıdır. Bütün bunlara rağmen Melissenos'un eserinin Sphrantzes'in orijinal eseriymiş gibi tercüme edilerek kullanılmakta olması önemli bir ilmi hatadır.

BİBLİYOGRAFYA :

G. Sfrantzes, *Brachy Chroniko* (giriş-çeviri-yorum: D. Moniou), Athena 2006; K. Krumbacher, *Geschichte der Byzantinischen Litteratur*, München 1897, s. 307-309; M. E. Colonna, *Gli Storici Bizantini dal IV al XV Secolo*, Napoli 1956, s. 121-124; G. Moravcsik, *Byzantinoturcica*, Berlin 1958, I, 282-288; I. E. Karagiannopoulos, *Pegaites Byzantines Historias*, Thessalonike 1970, s. 397-399; A. Savvidis, *O Byzantinos İstoriografos tou 15. Aiona, Georgios Sfrantzes (Frantzes)*, Athena 1983, s. 1-48; G. Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi* (trc. Fikret İslitan), Ankara 1986, s. 433; *The Oxford Dictionary of Byzantium* (ed. A. P. Kazhdan v.dğr.), Oxford 1991, III, 1750, 1937,

2163; I. Papadopoulos, "Phrantzès est-il réellement l'auteur de la grande chronique qui porte son nom?", *Actes du IVe congrès international des études byzantines I*, *Bulletin de l'institut archéologique bulgare*, IX, Sofia 1935, s. 177-189; V. Grumel, "La nouvelle édition du Chronicon de Phrantzès", *Echos d'orient*, XXXVI, Paris 1937, s. 87-94; H. Grégoire, "Compte rendu: La nouvelle édition de Phrantzès, ou la conjecture téméraire de M. Papadopoulos", *Byzantion*, XII, Bruxelles 1937, s. 385-391.

LEVENT KAYAPINAR

SPIES, Otto (1901-1981)

Alman Türkologu ve şarkiyatçısı.

Almanya'da Bad Kreuznach'da (Nahe) dünyaya geldi. Ailesinin 1916'da göçtüğü Bonn'da şarkiyat ve hukuk okudu. 1923'te hocası Enno Litmann ile birlikte Tübingen'e gitti. Aynı yıl *Esman und Zejdschan. Ein türkischer Volksroman aus Kleinasien* adlı çalışmasıyla Türkoloji, ertesi yıl da Bonn'a dönerek *Das Depositum nach islamischen Recht* adlı çalışmasıyla İslâm hukuku doktorası yaptı ve ardından ikinci doktora hocası Paul Ernst Kahle'nin asistanı oldu. 1927 yazında kısa bir Tunus seyahatine çıktı. 1928'de İslâm hukuku alanındaki *Entstehung und Untergang von Sachen nach islamischen Recht* adlı teziyle doçent oldu. Aralık 1929 – Haziran 1930 arasında Türkçe'sini ilerletmek ve Arapça el yazmalarını incelemek amacıyla İstanbul'da bulundu. 1932'den 1935'e kadar Hindistan'ın Aligarh İslâm Üniversitesi'nde şarkiyat bölüm başkanlığı yaptı, Arabistik ve İslâmiyat okuttu. 1935'te Bonn Üniversitesi'nde Carl Brockelmann'dan boşalan şarkiyat kürsüsünün başına getirildi. II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle askere alınan ve kısa bir süre Fransızlar'a esir düşen Spies, 1936'dan 1946'ya kadar Breslau'da (Polonya) kaldı. 1946'da Bonn Üniversitesi'ne geri döndü ve 1951'de Rudin Paret'in yerine tekrar şarkiyat kürsüsü başkanlığına getirildi. Bu görevinin yanı sıra 1959'dan itibaren Berlin Doğu Dilleri Enstitüsü'nün başkanlığını, bir süre de Bonn Üniversitesi Felsefi Bilimler Fakültesi'nin dekanlığını yürüttü. 1970'te emekli olmasından 29 Ekim 1981'de vefatına kadar ilmi faaliyetlerine ve hocalığına devam etti. Şarkiyat çalışmalarının temel dilleri olan Arapça, Farsça ve Türkçe'den başka Urduca, Hintçe, İbrânice, Süryânice ve Habeşçe de biliyordu. Altmış beşinci yaş yıl dönümünde adına bir armağan yayımlandı (bk. bibl.).

Eserleri. 1. *Esman und Zejdschan. Ein türkischer Volksroman aus Kleinasien* (*Anthropos*, XX [1925], s. 814-818; XXI [1925], s. 654-677, 1002-1031). *Asuman ile Zeycan* adlı Anadolu Türk halk hikâyesi üzerine hazırladığı doktora tezidir. 2. *Türkische Erzähler der Gegenwart* (Berlin-Charlottenburg 1927). 1920'li yılların modern Türk nesri hakkında bilgi ve örnekler veren genel nitelikte bir eserdir. 3. *Das Depositum nach islamischen Recht* (*Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft*, XLV [1929], s. 241-300). İslâm hukuku alanında hazırladığı ikinci doktora tezidir. 4. *Türkische Volksbücher* (Leipzig 1929). Eserde Türk halk hikâyeleri tahlil edilmekte, konuları ve şekilleri hakkında toplu bilgi verilmektedir. Behçet Necatigil tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir (*Türk Halk Kitapları*, İstanbul 1941). 5. *Beiträge zur arabischen Literaturgeschichte* (Leipzig 1932). Spies'in İstanbul'a yaptığı altı aylık araştırma seyahatinin ürünü olan eserde o güne kadar bilinmeyen Arapça el yazmaları tanıtılmıştır. 6. *Three Treatises on Mysticism by Shihâbuddin Suhreverdî Maqtûl* (S. K. Khatak ile birlikte, Stuttgart 1935). Sühreverdî'ye ait üç tasavvufî makalenin çevirisidir. 7. *Wichtige arabische Handschriften in Meschhed* (Leiden 1935). Meşhed'deki Arapça el yazmaları hakkındadır. 8. *Müfide Ferit. Die unverzeihliche Sünde. Ein türkischer Frauenroman* (Krefeld 1935). II. Meşrutîyet ve Cumhuriyet dönemi Türk kadın yazarlarından Müfide Ferit Tek'i tanıtan bir çalışmadır. 9. *Indisches Schattentheater* (*Theater der Welt*, 2 [1938]). Hint gölge oyunları ile ilgilidir. 10. *Das Blutgeld und andere türkische Novellen* (Leipzig 1942). Modern Türk romanı hakkında bir eserdir. 11. *Orientalische Stoffe in den Kinder- und Hausmärchen der Brüder Grimm* (Waldorf-Hessen 1952). Eserde Grimm kardeşlerin derlediği bazı masalların kaynakla-

rı üzerinde durulmuştur. 12. *Leben und Abenteuer des Dolmetschers 'Osmân Ağa: Eine türkische Autobiographie aus der Zeit der grossen Kriege gegen Österreich* (F. Kreutel ile birlikte, Bonn 1954). Osmanlı sipahisi Tımsıvarlı Osman Ağa'nın otobiyografisinin Almanca'ya çevirisidir. 13. *Türkische Chrestomathie, aus moderner Literatur* (Wiesbaden 1957). Cumhuriyet dönemi Türk nesrinde örneklerin derlendiği küçük bir antolojidir. 14. *Türkisches Puppentheater, versuch einer Geschichte des Puppentheaters im Morgenland* (Emsdetten / Westfalen 1959). Türk kukla oyunu hakkındadır. 15. *Türkischer Sprach-führer, Grammatik, Gespräche, Redensarten* (Bonn 1966). Türkçe öğrenenler için kılavuz niteliğinde bir çalışmadır. 16. *Türkische Märchen* (Düsseldorf-Köln 1967). Seçme birkaç Türk masalının Almanca'ya çevirisini ve kısa tahlilini içerir. 17. *Anatomie und Chirurgie des Schädels, insbesondere der Hals-Nasen und Ohrenkrankheiten nach Ibn al-Quff* (Horst Müller-Bütow ile birlikte, Berlin 1971). İbnü'l-Kuff'un *'Umdetü'l-İslâh fî 'ameli şinâ'ati'l-cerrâh* adlı eserinin bir kısmının Almanca'ya çevirisidir. 18. *Die Silberpappel mit den goldenen Früchten und andere türkische Volksmärchen erstmals übersetzt* (Wiesbaden 1976). Türk masalları hakkındadır. 19. *Türkisch Lehrbuch für Anfänger* (Belma Emircan ile birlikte, Heidelberg 1981). Türkçe'ye yeni başlayanlar için okuma parçaları içermektedir. Otto Spies ayrıca Ebül-Ferîc İbnü't-Tayyib'in *Fıkhü'n-Naşrâniyye*'sini (Louvain 1956-1957), İbn Fazlullah el-Ömerî'nin *Mesâlikü'l-ebşâr*'ının Hindistan'la ilgili kısmını (Leipzig 1943) ve Moğultay b. Kılıç'ın *el-Vâkıhu'l-mübîn* (Stuttgart 1936) adlı eserini neşretmiştir (çalışmalarının bir listesi için bk. *Bibliographie der Deutschsprachigen*, XVIII, 6-12).

BİBLİYOGRAFYA :

Der Orient in der Forschung (ed. W. Hoenerbach), Wiesbaden 1967, s. 742-750; Mişâl Cühâ, *ed-Dîrâsâtü'l-'Arabiyye ve'l-İslâmiyye fî 'Urubbâ*, Beyrut 1982, s. 216-217; *Bibliographie der Deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde* (ed. Fuat Sezgin), Frankfurt 1993, XVIII, 6-12; Yahyâ Murâd, *Mu'cemü esmâ'l-l-müstefrikîn*, Beyrut 1425/2004, s. 472-473; H. Schüttinger, "Otto Spies (1901-1981)", *MT*, VI (1981), s. 156-160; a.mlf., "Otto Spies (1901-1981)", *ZDMG*, CXXXIII/1 (1983), s. 11-17; T. Nagel, "Otto Spies ein Nachruf", *WI*, XXI/1-4 (1981), s. 1-4; Stefan Wild, "Nachtrag zur Bibliographie von Otto Spies", a.e., s. 5-8; A. Noth, "Otto Spies (1901-1981)", *Isl.*, LIX/2 (1982), s. 185-188.

ERDEM UÇAR

Otto
Spies

